

Reactie op meervoudige stemrechtbeperking in ‘Enkele overpeinzingen bij het wetsvoorstel Bestuur en toezicht rechtspersonen’ van prof. mr. W.J.M. van Veen en mr. J.A.M. ten Berg, WPNR 2019/7236

1. Meervoudige stemrechtbeperking in wetsvoorstel helaas geschrapt

Van Veen en Ten Berg gaan in hun mooie artikel in op een aantal opvallende inhoudelijke wijzigingen die zijn voorgesteld in de eind vorig jaar verschenen Nota van wijziging waaronder het schrappen van de beperking van het meervoudig stemrecht. Het wetsvoorstel bestuur en toezicht rechtspersonen bevatte oorspronkelijk een beperking van het meervoudig stemrecht voor bestuurders en commissarissen van de vereniging, de coöperatie, de onderlinge waarborgmaatschappij en de stichting. De beperking houdt in dat de bestuurder of commissaris met een statutair meervoudig stemrecht niet meer stemmen kan uitbrengen dan de andere (*stemgerechtigde*) leden van dat orgaan tezamen. Er zit dan dus een plafond aan het aantal stemmen. Voor de BV en de NV gold de beperking al en is de

Reactie

meervoudige stemrechtbeperking in 2001 vanuit de Departementale Richtlijnen 1986 naar de wet verplaatst. Voor bestaande en nieuwe statutaire stemrechtregelingen bij de vereniging, de coöperatie, de onderlinge waarborgmaatschappij en de stichting zou het invoeren van die wettelijke beperking inhoudelijke gevolgen hebben, terwijl het wetsvoorstel geen inhoudelijke wijzigingen beoogde. In 2016 hebben wij in het WPNR eerder aandacht daar voor gevraagd.¹ Het wetsvoorstel is vervolgens met een verwijzing naar ons artikel aangepast en de uitbreiding van de meervoudige stemrechtbeperking naar andere rechtspersonen is zonder nadere uitleg (sic!) geschrapt. Voor de BV en de NV blijft de bestaande wettelijke be-

1. J.D.M. Schoonbrood en J.J. Meppelink, ‘Gevolgen van het voorstel tot beperking van het meervoudig stemrecht voor andere rechtspersonen dan de NV en de BV’, WPNR 2016/7118.

perking gelden. We hebben op deze merkwaardige aanpassing in de Nota van wijziging nog niet eerder gereageerd.² Nu Van Veen en Ten Berg met een verwijzing naar onze reactie de indruk wekken dat wij van mening zijn dat de meervoudige stemrechtbeperking op dit moment voor alle rechtspersonen heeft te gelden, willen we daar kort op reageren.

2. Meervoudige stemrechtbeperking geldt zonder wetswijziging niet algemeen. Op-roep tot herintroductie van de algemeen geldende meervoudige stemrechtbeperking aangevuld met overgangsrecht

De in het oorspronkelijke wetsvoorstel opgenomen meervoudige stemrechtbeperking zou direct van toepassing worden en in dat kader hebben wij gepleit voor een overgangsregeling. Een overgangsregeling vonden wij nodig omdat anders bestaande statutaire regelingen waarin geen stemrechtbeperkingen staan in strijd met de wet komen. Zonder nadere regeling kan onduidelijkheid blijven bestaan of een besluit is genomen. Zo is niet duidelijk of na de invoering van de wettelijke beperking de persoon met het onbeperkte meervoudig stemrecht slechts 1 stem (de hoofdregel) heeft of dat zijn onbeperkt meervoudig stemrecht dan “converteert” naar het maximum aantal stemmen dat volgens de wet mogelijk is (namelijk evenveel stemmen als de andere bestuurders gezamenlijk hebben).³ Een overgangsregeling kan de gewenste zekerheid geven. Van Veen en Ten Berg wekken de indruk dat wij het standpunt huldigen dat nu al zonder wettelijke regeling te betwijfelen valt of aan een bestuurder van een vereniging of stichting meer stemmen kan worden toegekend dan aan de andere bestuurders tezamen. Dat is volgens ons het standpunt van Rensen en niet ons standpunt.⁴ We hebben wel geschreven dat het standpunt valt toe te juichen. Daarmee bedoelden we dat van een onbeperkt meervoudig stemrecht geen gebruik gemaakt moet worden. De reden daarvoor is dat vanwege de collectieve verantwoordelijkheid binnen het bestuur en de raad van commissarissen het opnemen van een onbeperkt meervoudig stemrecht niet leidt tot een goede governance. Zoals in onze eerdere bijdrage gemeld valt in ieder geval uit de tekst van de Memorie van toelichting niet op te maken of de beperking nu ook al geldt.⁵ Wij menen dat de stemrechtbeperking op dit moment niet voor een vereniging en stichting geldt, anders hadden we ook niet geschreven dat met het wetsvoorstel een inhoudelijke wijziging wordt bereikt. Als we van mening zouden zijn dat het nu al niet zou kunnen dan was een pleidooi voor goed overgangsrecht ook overbodig geweest. Met de oproep van Van Veen en Ten Berg aan de minister om de meervoudige stemrechtbeperking weer

in het wetsvoorstel op te nemen zijn we het van harte eens. Hetzelfde geldt voor het invoeren van goed overgangsrecht.⁶ Wat zijn de gevolgen als de stemrechtbeperking niet voor andere rechtspersonen in de wet wordt opgenomen? Ons inziens kan dan in de statuten nog steeds aan een met name of in functie aangeduide functionaris zoveel stemmen worden toegekend dat de andere functionarissen altijd kunnen worden overstemd. Statutaire regelingen waarbij de overheersende macht bij één persoon ligt, blijven dan geldig. Van een evenwichtige regeling binnen de governance die recht doet aan de collectieve verantwoordelijkheid is dan echter geen sprake.

Mr. J.D.M. Schoonbrood*
 Mr. J.J. Meppelink**

2. Zie ook G.J.C. Rensen, ‘Wetsvoorstel bestuur en toezicht rechtspersonen in de rebound’, WPNR 2019/7223, p.44 die het schrappen van de meervoudige stemrechtbeperking in het wetsvoorstel terecht zo omschrijft dat “het kind met het badwater wordt weggegooid.”
 3. Schoonbrood en Meppelink t.a.p. p. 685 kiezen voor de hoofdregel waarbij iedere bestuurder één stem heeft terwijl Waaijer alsmede Quist en Rensen aansluiting zoeken bij de conversieregel van art. 3:42 jo. 3:59 BW. B.C.M. Waaijer in *Bestuur en toezicht bij rechtspersonen mede in de semipublieke en non-profitsector (Preadvies van de Vereniging Handelsrecht 2016)*, p. 61 en P.H.N. Quist en G.J.C. Rensen, ‘De algemene bepalingen in het wetsvoorstel Bestuur en toezicht rechtspersonen’, WPNR 2017/7162, p.633.
 4. G.J.C. Rensen, in Asser/Rensen 2-III* 2012, nr.138 (voor de vereniging) en nr. 334 (voor de stichting). Schoonbrood en Meppelink t.a.p. p.684.
 5. Zie WPNR 2016, tap p. 685 en *Kamerstukken II 2015/16, 34491*, nr. 3 p.1.
 6. Van Veen en Ten Berg, t.a.p. p.326.

* Notaris te Amsterdam (jean.schoonbrood@zuidbroek.com)
 ** Kandidaat-notaris te Amsterdam (janiek.meppelink@debrauw.com).